

Nr 59

Utlåtande i anledning av motioner om fosterhem för svårangepassade barn och ungdomar.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 432 av herrar *Augustsson* och *Larfors* samt II: 615 av herr *Franzén* i Motala hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anholder om åtgärder för att på bred front öka antalet fosterhem för placering av svårangepassade barn och ungdomar.

Motionärerna anför att vårt samhälle är komplicerat för alla invånare. Rika möjligheter till utbildning och en acceptabel tillvaro finns liksom även möjligheter till en hygglig livsföring. Samtidigt föreligger dock risken för att människorna på olika sätt kan komma på kant med tillvaron. Det finns alltid människor som har svårt att passa in i »mönstret». Detta gäller särskilt barn och ungdomar, som ofta löper risken att spåra ur.

Ansvar för åtgärder till följd av dessa ungdomars problem ligger enligt motionärerna hos socialstyrelsen, barnavårdsnämnderna, länsstyrelserna, fosterbarninspektörerna osv. Föremålet för verksamheten, barnet, den nya människan, är ändå det centrala, och det är av största betydelse på vilket sätt samhället kan ta hand om det och ge det vård och fostran.

Motionärerna ifrågasätter inte ungdomsvårdsskolornas betydelse så länge det inte finns någon vårdform som är bättre. En naturlig miljö för ett barn i så känslig situation som här är fråga om är dock ett bra hem. Barn och ungdom behöver känslan av att det är någon bestämd person som tror på dem. Därför borde insatser göras för att få fram ett betydligt större antal fosterhem, hos harmoniska människor som trivs med tillvaron och som framför allt tycker om ungdom och förstår den.

En ökad tillgång på lämpliga fosterhem skulle också medföra viss avlastning av våra ungdomsvårdsskolor, som nu nästan ständigt redovisar brist på personal. Kostnaderna för ungdomsvårdsskolorna skulle också kanske kunna begränsas. Framför allt är det dock en fråga om vilken vårdform som bäst leder till återanpassning, och här borde vård i fosterhem i större utsträckning prövas.

Beträffande motiveringen i övrigt torde få hänvisas till motion I: 432.

Remissyttrande

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från *socialstyrelsen*, som framhåller att barnavårdsnämnderna enligt socialstatistiken vid årsskiftet 1969/70 hade

811 barn och ungdomar placerade i enskilda hem. Dessa barn och ungdomar hade omhändertagits enligt §§ 25 b och 29 barnvårdslagen (s. k. eget beteende). Av 912 barn och ungdomar som den 1.2.1970 var inskrivna vid ungdomsvårdsskola och placerade i vård utom skola vistades inte mindre än 537 i enskilda hemmiljöer. Barnvårdslagen föreskriver också, att vård i enskilt hem i första hand bör komma i fråga för barn och ungdomar, som omhändertagits för samhällsvård.

Vidare anförs i socialstyrelsens yttrande.

Vissa svårigheter har under senare år varit förknippade med strävandena att få fram tillräckligt antal för uppgiften lämpade och lämpligt belägna hem. Stora krav måste ställas på de hemmiljöer, som anlitas för vården av t. ex. ungdomsvårdsskolelever. Avsevärd satsning måste från ungdomsvårdsskoleorganisationens sida också göras på dessa hem såväl personellt i form av utbildning, information och fortlöpande stöd och handledning som ekonomiskt i form av rimlig ersättning för värdefull medverkan i en samhällsviktig verksamhet. Det gäller inte bara att få fram intresserade enskilda hem, det gäller framför allt att behålla och utveckla deras intresse för fortsatt medverkan, så att de med stigande erfarenhet kan anförtros alltmera kvalificerade vårduppgifter. Erfarenheten har visat, att det framför allt är tillräcklig information och fullgott stöd från huvudmännens sida, som vidmakthåller intresset och »producerar» goda medarbetare i vården. En god ekonomisk ersättning är självklart väsentlig men inte av avgörande betydelse.

Socialstyrelsen genomförde under hösten 1969 en aktion i Skåne med syfte att öka tillgången till enskilda hem för placering av elever från de tre ungdomsvårdsskolorna där. Kampanjen som omfattade annonsering, pressinformation, folders till hushållen m. m. resulterade i ett 50-tal nya hem, som nu följes upp. Bl. a. har man startat utbildning för de »tilltänkta» föräldrarna i ABF-regi. Effekterna av kampanjen studeras nu också i ett trebetygsarbete vid socialhögskolan i Lund.

Socialstyrelsen, som delar motionärernas uppfattning om värdet av goda enskilda hemmiljöer i vården av anpassningsstörda barn och ungdomar, erinrar om att Kungl. Maj:t den 21.3.1969 tillkallat en utredningsman för utredning av vissa frågor rörande vård av barn och ungdomar i enskilda hem. Styrelsen föreslår, att motionerna inte måtte föranleda någon annan åtgärd än att de överlämnas till nämnda utredning för vidare överväganden.

Utskottet

Motionärerna hemställer om åtgärder för att på bred front öka antalet fosterhem för placering av svåranspassade barn och ungdomar.

I sitt remissvar har socialstyrelsen bl. a. angivit att styrelsen under hösten 1969 genomfört en aktion i Skåne för att öka tillgången på enskilda hem för placering av elever från tre ungdomsvårdsskolor där. Aktionen resulterade i att ett 50-tal nya hem ställde sig till förfogande.

Vidare anförs i styrelsens yttrande att Kungl. Maj:t i mars 1969 tillkallat en utredningsman för utredning av vissa frågor rörande vård av barn och ungdomar i enskilda hem jämfört med vård på barnavårdande institutioner. Av utredningens direktiv framgår att den bl. a. skall kartlägga de nuvarande formerna för och omfattningen av fosterhemsverksamheten.

Eftersom av motionärerna upptagna spörsmål f. n. utreds torde något ytterligare initiativ från riksdagens sida inte vara påkallat. Utskottet får därför hemställa,
att de likalydande motionerna I: 432 och II: 615 inte må för-
anleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 3 november 1970

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Eric Peterson (fp), Hedlund* (s), Helge Karlsson (s), Karl Gustav Pettersson (s), fröken Stenberg* (m), herrar Hansson* (s), Nyquist (s), Ove Karlsson* (s) och fröken Pehrsson (ep);

från a n d r a kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), herrar Larsson i Borrbj by (cp), Nilsson i Bästekille* (m), fru Ekroth (s), herrar Johansson i Simrishamn (s), Johansson i Skärstad (cp), Andersson i Örebro (fp), fru Fränkel (fp), herrar Häll (s), Rosqvist (s) och Bergqvist (s).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.